

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem

Uzturlīdzekļi ģimenes locekļiem

Bulgārija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturlīdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Uzturēšanas saistības paredz, ka vienam ģimenes loceklim ir jānodrošina iztikas līdzekļi citam ģimenes loceklim. Šīs saistības ir noteiktas ar likumu, proti, tās ir vispārēji piemērojamas, pamatojoties nevis uz pušu vienošanos, bet gan uz tiesību aktiem un noteiktiem kritērijiem. Saistības ir personīgas un beidzas līdz ar tās personas nāvi, kas ir tiesīga pieprasīt uzturlīdzekļus.

Personai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem tikai tad, ja tai ir darbnespēja un trūkst līdzekļu sevis uzturēšanai.

Uzturlīdzekļus var pieprasīt persona, kurai ir tiesības tos saņemt, no šādām personām un šādā secībā: laulātais vai bijušais laulātais, bērni, vecāki, mazbērni un mazmazbērni, brāļi un māsas, vecvecāki un augšupēji radnieki. Ja pirmās pakāpes radnieks nespēj nodrošināt uzturlīdzekļus, tie jāmaksā nākamās pakāpes radniekam.

Ja personai ir pienākums uzturēt vairākas citas personas, uzturlīdzekļus izmaksā šādā secībā (izņemot tālākās pakāpes radniekus): bērniem, laulātajam vai bijušajam laulātajam, vecākiem, mazbērniem un mazmazbērniem, brāļiem un māsām, vecvecākiem un augšupējiem radniekiem.

Laulības šķiršanas gadījumā tiesības uz uzturlīdzekļiem ir tam laulātajam, kas nav vainojams laulības šķiršanā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem jāmaksā uzturlīdzekļi nepilngadīgajiem bērniem līdz viņu 18 gadu vecumam, neraugoties uz to, vai viņi spēj strādāt un vai viņiem ir līdzekļi sevis uzturēšanai. Ja bērni ir vecāki par 18 gadiem, vecākiem ir jāmaksā uzturlīdzekļi, ja bērni nespēj sevi uzturēt no saviem ienākumiem vai no sava īpašuma, ja viņi regulāri apmeklē vidusskolu (līdz 20 gadu vecumam), koledžu vai universitāti (līdz 25 gadu vecumam), taču tikai tad, ja uzturlīdzekļu maksājums nerada vecākiem īpašu apgrūtinājumu.

Uzturlīdzekļus izmaksā pilngadīgai personai tikai tad, ja tai ir darbnespēja un tā nevar iztikēt no sava īpašuma.

Uzturlīdzekļi bijušajam laulātajam jāmaksā ilgākais trīs gadus no laulības izbeigšanās, ja vien puses nevienojas par ilgāku periodu, un šīs saistības izbeidzas, ja uzturlīdzekļu saņēmējs stājas laulībā atkārtoti. Tiesa var pagarināt šo periodu, ja uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas īpaši apgrūtinātā situācijā un uzturlīdzekļu maksātājs var maksāt uzturlīdzekļus bez īpašām grūtībām.

Katra persona var pieprasīt uzturlīdzekļus ne tikai ar tiešu piemērojamību, bet arī ar atpakaļejošu datumu par periodu, kas nepārsniedz vienu gadu pirms pieteikuma iesniegšanas.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturlīdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturlīdzekļu summas, uzturlīdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturlīdzekļus. Jurisdikcija ir rajona tiesai (rayonen sad). Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesai; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā. Atbilstīgi pieteikumam procedūra notiek saskaņā ar Civilprocesa kodeksu. Atsevišķu pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu izskata paātrinātā procedūrā, t. i., Tsākā laika posmā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Uzturlīdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgu personu iesniedz vecāks, kas īsteno aizgādības tiesības, vai aizbildnis.

Uzturlīdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem iesniedz pats bērns ar aizbildņa vai tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir aizgādības tiesības.

5 Ja plānoju vārsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Starptautiskā piekritība

Tiesu ar starptautisku jurisdikciju nosaka saskaņā ar noteikumiem, kas attiecīgi paredzēti Starptautisko privāttiesību kodeksā (*KMChP*), divpusējos starptautiskos līgumos vai Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās.

Saskaņā ar Starptautisko privāttiesību kodeksu, ja pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu iesniedz laulību lietā, t. i., kā daļu no laulības šķiršanas pieteikuma, Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija pār uzturlīdzekļu pieteikumiem un laulību pieteikumiem, ja viens no laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgais iedzīvotājs. Lietas, kas attiecas uz bijušā laulātā uzturēšanu, izskata tiesas ar jurisdikciju pār laulības šķiršanas pieteikumiem. Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija pār uzturlīdzekļu lietām, ja atbildētājs ir Bulgārijas pastāvīgais iedzīvotājs, ja prasītājs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgais iedzīvotājs. Iepriekš minētajos gadījumos piemēro Bulgārijas tiesību aktus saskaņā ar turpmāko izklāstu 18., 19. un 20. jautājumā.

Ja tiek noteikts, ka Bulgārijas tiesai ir starptautiska jurisdikcija, rajona tiesai ir valsts jurisdikcija. Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesai; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Uzturlīdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturlīdzekļu summas, uzturlīdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturlīdzekļus. Advokāta iesaistīšana nav obligāta.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Prasītāji uzturlīdzekļu lietās ir atbrīvoti no valsts nodevām. Tiesa, kas izskata uzturlīdzekļu prasījumu, piespriež atbildētājam samaksāt valsts nodevas un izdevumus, kas radušies prasītājam tiesvedības laikā.

Valsts nodevas piemēro tikai tajos gadījumos, ja prasītājs ir fiziska persona, no kuras pienākas uzturlīdzekļi un kura pieprasa uzturlīdzekļu summas samazinājumu.

Tiesiskā pārstāvība uzturlīdzekļu lietās nav nepieciešama.

Lietā iesaistītās puses var saņemt juridisko palīdzību saskaņā ar parastajiem noteikumiem par juridiskās palīdzības sniegšanu. Šie noteikumi ir izklāstīti

Likumā par juridisko palīdzību (Zakon za Pravnata Pomosht).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu summu nosaka, ņemot vērā tās personas vajadzības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, un tās personas iespējas, kurai uzturlīdzekļi jāmaksā. Minimālā uzturlīdzekļu summa, kas nepilngadīgam bērnam pienākas no vecākiem, ir vienāda ar ceturtdaļu no Ministru padomes noteiktās minimālās algas (2019. gadā minimālā uzturlīdzekļu summa nepilngadīgajam — 140 BGN). Uzturlīdzekļu summu nosaka tiesa, ievērojot bērnu vajadzības un vecāku līdzekļus.

Pēc vecāku lūguma tiesa var noteikt uzturlīdzekļu piemaksu, kas paredzēta, lai segtu bērna ārkārtējās vajadzības, nepārsniedzot summu, ko vecāki spēj samaksāt bez īpašām grūtībām. Pēc puses lūguma rīkojumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atsaukt, ja mainās apstākļi. Visas izmaiņas arī ir veicamas tiesās.

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus izmaksā personīgi uzturlīdzekļu saņēmējam. Attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem uzturlīdzekļus izmaksā bērnam personīgi, taču ar tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir vecāka tiesības.

Uzturlīdzekļus nepilngadīgiem bērniem, kas ir jaunāki par 14 gadiem, izmaksā ar aizbildņa vai tā vecāka starpniecību, kam ir vecāka tiesības.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti.

Tiesas nolēmumiem, kas ir stājušies spēkā, piemēro izpildi saskaņā ar Civilprocesa kodeksā (Grazhdanski Protsestualen Kodeks) paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām.

Uzturlīdzekļu nemaksāšana ir noziedzīgs nodarījums tajos gadījumos, kas paredzēti Kriminālkodeksa (*Nakazatelen kodeks*) 183. pantā.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpildi veic valsts vai privāts tiesas izpildītājs pēc uzturlīdzekļu kreditora izvēles.

Valsts tiesu izpildītāji strādā rajona tiesas (rayonen sad) izpildes nodaļā, un to darbības joma ietilpst tiesas ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Privātie tiesu izpildītāji darbojas attiecīgās provinces tiesas (okrazhen sad) ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Saskaņā ar Ģimenes kodeksa 149. pantu ilgākais periods, par kuru var prasīt uzturlīdzekļus ar atpakaļejošu datumu, ir viens gads pirms pieteikuma iesniegšanas. Tiklīdz uzturēšanas saistību esība un summa ir noteikta ar tiesas nolēmumu, minētās saistības būs spēkā, līdz tās tiks izbeigtas saskaņā ar vispārējiem noteikumiem, kas piemērojami nolīguma gadījumā, proti, Saistību un līgumu likuma (*Zakon za zadalzhenyata i dogovorite*) 110.–120. pantu. Skatīt sadaļu “Spriedumu izpilde”.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Likums par bērnu aizsardzību (Zakon za Zakrila na Deteto) paredz vairākus aizsardzības pasākumus, tostarp bērnu un vecāku informēšanu par viņu tiesībām un pienākumiem un valsts juridiskās palīdzības nodrošināšanu. Saskaņā ar Likuma par bērnu aizsardzību 15. pantu bērniem ir tiesības uz juridisko palīdzību un pārsūdzību visās tiesvedībās, kas skar viņu tiesības vai intereses. Juridisko palīdzību nodrošina Valsts Juridiskās palīdzības birojs.

Advokatūras likums (Zakon za Advokaturata) skaidri nosaka, ka Bulgārijas vai ES advokāts var sniegt bezmaksas juridisko palīdzību un atbalstu personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Šādā gadījumā, ja pretējai pusei ir piespriests segt tiesvedības izdevumus, advokāts var prasīt tiesas noteikto advokāta atlīdzību.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Ja piespiedu izpildes procesā tiek noteikts, ka fiziskai personai, no kuras pienākas uzturlīdzekļi, nav ienākumu un īpašuma, piešķirtos uzturlīdzekļus minētās personas vārdā maksā valsts saskaņā ar nosacījumiem un procedūru, kas paredzēti Ministru padomes izdotajā regulējumā. Šādā gadījumā valsts maksā tiesas nolēmumā noteikto uzturlīdzekļu summu, kas nepārsniedz maksimālo summu, kas katru gadu paredzēta Bulgārijas Republikas Valsts budžeta likumā (*Zakon za darzhavniya byudzheta na Republika Balgaria*).

Saskaņā ar sociālās palīdzības procedūru valsts rūpējas par trūcīgiem cilvēkiem, ja nav tādas personas, kas ir atbildīga saskaņā ar tiesību aktiem vai kas spēj nodrošināt uzturlīdzekļus.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padome Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Bulgārijas Republika turklāt ir līgumslēdzēja puse vairākos savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumos ar valstīm, no kurām dažas nav ES dalībvalstis. Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde atbilstīgi minētajiem nolīgumiem, un šādā statusā nodrošina atbalstu saistībā ar pilsoņu iesniegumiem.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas, kas ir centrālā iestāde, kontaktinformācija:

Tieslietu ministrija

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofia

Bulgaria

Tālrunis: (+359 2) 92 37 555

Fakss: (+359 2) 987 0098

Kontaktpersona:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padome Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Ja iesniedzējs atrodas valstī, ar kuru Bulgārijas Republika ir noslēgusi savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumu, pieteikuma iesniedzējs var lūgt palīdzību Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei atbilstīgi minētajam nolīgumam.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, vai saskaņā ar procedūru, kas noteikta attiecīgajā savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumā.

Skatīt iepriekš tekstā Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes kontaktinformāciju.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Bulgārijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Atbildi skatīt iepriekš tekstā.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Piemērojamie noteikumi ir ietverti Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Civilprocesa kodeksa 627.a)–627.c) pantā (spēkā kopš 2011. gada 18. jūnija).

Ja nolēmums ir pieņemts dalībvalstī, kurai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniegums par nolēmuma izpildi, pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 20. pantā minētajiem dokumentiem, jāiesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Dekrētu par izpildes atteikumu vai apturēšanu Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 41. panta nozīmē izdod provinces tiesa.

Iesniegumu par nolēmuma vai cita tāda akta izpildes pasludināšanu, kas ir izdots kādā no ES dalībvalstīm, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Nav nepieciešams uzrādīt parādniekam iesnieguma kopiju. Tiesa pārbauda iesniegumu slēgtā sēdē. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa nosaka pārsūdzības termiņu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. panta 5. punktu. Rīkojuma par iesnieguma apmierināšanu pagaidu izpilde nav atļauta. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa turklāt pieņem lēmumu par prasīto pagaidu un aizsardzības pasākumu. Rīkojumam prasībā ir tāda pati nozīme kā nolēmumam. Rīkojumu var faktiski un juridiski pārsūdzēt Sofijas Apelācijas tiesā (Sofijiski apelatīven sad) saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. pantā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām. Sofijas Apelācijas tiesas nolēmumu juridiski var pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Ir veiktas personāla skaita un struktūras izmaiņas Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības un starpvalstu adopcijas direktorātā, kura pienākumos ietilpst to darbību veikšana, kas uzticētas Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Minētajam direktorātam tika uzticētas pilnvaras sadarboties ar Reģionālās attīstības un valsts būvdarbu ministrijas Civilstāvokļa aktu reģistrācijas un administratīvo pakalpojumu ģenerāldirektorātu, Valsts ieņēmumu dienestu un Valsts Juridiskās palīdzības biroju, izskatot no ES dalībvalstīm saņemtos iesniegumus par uzturēšanas saistībām saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 17/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.